

OV/RV/mlau

11.6.2009

KAUPUNGINHALLITUS

Khs dnro	2009-1131/522
Stn dnr	
Saap./Anl.	30-06-2009
LY	

LAUSUNTO KAUPUNGINHALLITUKSELLE UUDENMAAN MAAKUN- TASUUNNITELMA 2033 LUONNOKSESTA

Kslk 2009-703, Khs 2009-1131/522 18.5.2009

Lausuntopyyntö

Uudenmaan liitto on pyytänyt 4.5.2009 päivätystä maakuntasuunnitelman luonnoksesta lausunnon 31.8.2008 mennessä. Hallintokeskus on pyytänyt asiasta muiden hallintokuntien ohella kaupunkisuunnittelulautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle 19.6.2009 mennessä.

Uudenmaan maakuntasuunnitelman luonnos löytyy Internet-osoitteesta www.uudenmaanliitto.fi/files/1713/Masu2033_luonnos040509.pdf (www.uudenmaanliitto.fi > Suunnittelu ja rahoitus > Maakuntasuunnitelma > Vuoteen 2033 tähtäävän suunnitelman valmistelu)

Kaupunkisuunnittelulautakunta

Lausunnon tiivistelmä

Uudenmaan maakuntasuunnitelman lähtökohta-analyysi sekä perusoleukset ovat realistisia ja strateginen tavoitteenasettelu sekä tavoitteisiin liittyvät valinnat ohjaavat maakunnan kehittämistä oikeaan suuntaan. Kansainväliseen asemaan liittyen on kuitenkin aiheellista nostaa kilpailuasetelman korostamisen rinnalle strategisiin valintoihin yhteistyö erityisesti Itämeren piirissä niin ympäristöteemoissa kuin aluerakenteen kehittämisessäkin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tulee yhdyskuntarakennetta koskevien strategisten valintojen selitysteksteihin lisätä maininta metron jatkamisesta lännen lisäksi myös itään sekä tuoda esiin velvoite alueidenkäytön suunnittelussa osoittaa sijaintipaikka Malmin lentoasemaa korvaavalle Helsingin seudun lentokentälle.

Maakuntasuunnitelman kytkentä alueiden käytön suunnitteluun ja erityisesti maakuntakaavaan voisi olla vahvempi. Seuraavilla suunnittelukierroksilla olisi perusteltua kehittää maakuntasuunnitelmaan sisältyen

OV/RV/mlau

11.6.2009

osiota, jossa tarkasteltaisiin olemassa olevien maakuntakaavojen ajan-
tasaisuutta ja kehittämistarpeita.

Maakuntasuunnitelma osana maakunnan suunnittelujärjestelmää

Maakuntasuunnitelma, joka on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma
maakunnan kehittämiseksi, laaditaan joka neljäs vuosi. Sen laatiminen
perustuu kahteen lakiin: maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä alueiden
kehittämislakiin. Näiden lakien perusteella maakuntasuunnitelman laa-
dintaa ohjaavat valtioneuvoston päätösten mukaiset valtakunnalliset
alueidenkäyttötavoitteet (VAT - valmisteluvastuu ympäristöministeriö)
sekä valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet (valmisteluvastuu
työ- ja elinkeinoministeriö). Maakuntasuunnitelman keskeinen tehtävä
on linjata sekä toiminnan että alueidenkäytön suunnittelua palvelemaan
samoja tavoitteita.

Maakuntasuunnitelmassa kirjataan maakunnan yhteinen tahto, jota to-
teutetaan varsinaisesti maakuntakaavassa ja maakuntaohjelmassa se-
kä sen toteuttamissuunnitelmassa. Maakuntakaava konkretisoituu edel-
leen kuntien kaavoituksen kautta.

Maakuntasuunnitelma on moniportaisen suunnittelujärjestelmän ylim-
män tason suunnitelmana hyvin yleispiirteinen. Sen strategiseen lähes-
tymistapaan kuuluu, että suunnitelmaan sisällytetään karsitusti vain
keskeiset tavoitteet eli monia hyviä ja edistettäviä asioita jätetään mai-
nitsematta.

Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033, rakenne ja sisältö

Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033 koostuu johdannosta, toimin-
taympäristön haasteiden ja suunnitelman perusoletusten tarkastelusta,
Uudenmaan visiosta vuoteen 2033, strategisista tavoitteista ja valin-
noista sekä arvioiduista vaikutuksista. Maakuntasuunnitelman perus-
vaihtoehdossa koko Uudenmaan väestö kasvaa vuoteen 2033 men-
nessä 300 000 henkilöllä, tuotannon kasvu on 2,5 - 3 % vuodessa ja
työpaikkamäärä kasvaisi noin 170 000 työpaikalla.

Maakuntasuunnitelman ydin on kiteytetty visioon; Uusimaa on kansain-
välinen hyvinvoivien ihmisten vetovoimainen metropolialue. Visio on
konkretisoitu kuudeksi strategiseksi tavoitteeksi. Nämä strategiset ta-
voitteet pyritään toteuttamaan strategisilla valinnoilla eli strategisilla
toimintalinjauksilla.

Strategiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimintalinjaukset ovat seuraavat:

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 2100 00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunkisuunnittelu(a)hel.fi	Kansakoulukatu 3 HELSINKI 10 http://www.hel.fi/ksv	+358 9 310 1673	+358 9 310 37409	800012-62637	0201256-6 Alv. nro FI02012566

Strateginen tavoite 1

Uudenmaan ja sen osien roolit on tunnistettu. Maakunnan eri osien erilaisia vahvuuksia hyödynnetään ja siten luodaan edellytykset koko maakunnan väestön hyvälle elämälle.

Strateginen valinta 1.1

Uudenmaan aluekehittäminen perustuu metropolimalliin.

Strateginen valinta 1.2

Pääkaupunkiseudun vahvuus hyödynnetään ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisten keskusten ja niitä ympäröivien maaseutualueiden omaperäistä elinvoimaisuutta tuetaan.

Strateginen tavoite 2

Turvataan edellytykset väestön hyvinvointi- ja koulutuspalvelujen tuottamiselle koko maakunnassa.

Strateginen valinta 2.1

Edistetään työperäistä maahanmuuttoa Uudellemaalle.

Strateginen valinta 2.2

Uudellamaalla edistetään työikäisen väestön korkeaa työhön osallistumisastetta.

Strateginen tavoite 3

Uusimaa houkuttelee investointeja ja yrityksiä.

Strateginen valinta 3.1

Uudellamaalla kehitetään logistisia ratkaisuja, jotka edistävät alueen saavutettavuutta.

Strateginen valinta 3.2

Vahvistetaan kansainvälisesti mielikuvaa: Uusimaa on lähellä, osana Itämeren suuraluetta.

Strateginen valinta 3.3

Luodaan Uudenmaan yrityksille edellytyksiä löytää ja rakentaa strategisia kumppanuuksia ulkomaalaisten yritysten kanssa.

Strateginen tavoite 4

Uusimaa on Itämeren piirin merkittävin innovaatiokeskittymä.

Strateginen valinta 4.1

Udestamaasta luodaan asiakastarpeista lähtevä avoin innovaatioympäristö, jossa hyödynnetään maakunnan eri alueiden vahvuudet

Strateginen valinta 4.2

Luodaan edellytyksiä tiede- ja tutkimuslähtöisen sekä käytäntölähtöisen innovaatio toiminnan yhdistämiselle.

Strateginen valinta 4.3

OV/RV/mlau

11.6.2009

Yliopistoverkostoa kehitetään monitieteisen Aalto-mallin mukaisesti edistämällä kontakteja ja kommunikaatiota.

Strateginen valinta 4.4

Kestävää kehitystä edistetään innovaatiolla.

Strateginen tavoite 5

Uudenmaan yhdyskuntarakenne on toimiva ja tehokas, energian käyttöä ja liikkumistarvetta vähentävä sekä hyvinvointia edistävä.

Strateginen valinta 5.1

Yhdyskuntarakennetta kehitetään kestäväällä tavalla hyödyntäen ensisijaisesti olemassa olevaa infrastruktuuria.

Strateginen valinta 5.2

Maankäytössä pureudutaan liikkumistarpeen vähentämiseen työmatkoissa, vapaa-ajan liikkumisessa ja palveluissa.

Strateginen valinta 5.3

Alueiden suunnitteluun integroidaan mukaan paikalliset, kestävät, kustannustehokkaat ja vähäpäästöiset energiaratkaisut.

Strateginen tavoite 6

Uusimaa on Suomen ensimmäinen hiilineutraali maakunta ja ilmastomuutokseen sopeutumisen edelläkävijä.

Strateginen valinta 6.1

Uusiutuvien energiamuotojen käyttöä lisätään ja niiden tekniikoita kehitetään energiaa säästäviksi ja vähäpäästöisiksi.

Strateginen valinta 6.2

Rakentamisessa siirrytään kestäväan elinkaariajatteluun.

Lausunto

Uudenmaan maakuntasuunnitelman lähtökohta-analyysi sekä perusoleukset ovat realistisia ja strateginen tavoitteenasettelu sekä tavoitteisiin liittyvät valinnat ohjaavat maakunnan kehittämistä oikeaan suuntaan. On ymmärrettävää, että maakuntasuunnitelman kaltaiseen strategiseen suunnitelmaan ei voi sisällyttää kaikkia kehittämistoimenpiteitä, vaan sen tehtävänä on kirjata menestymisen kannalta keskeiset tavoitteet. Eräitä maakuntasuunnitelmaluonnoksen painotuksia on kuitenkin tarvetta tarkistaa.

Kansainväliseen asemaan liittyen on maakuntasuunnitelmassa korostettu kilpailuasetelmaa ja yhteistyö tai kumppanuus on nostettu esiin ainoastaan yritys yhteistyömielessä. Itämeren piirissä tarvitaan kuitenkin laajapohjaista rajat ylittävää yhteistyötä aluekehittämisessä, aluerakenteen suunnittelussa sekä erityisesti ympäristöteemoissa. Myös saavu-

tettavuuden parantamista palvelevan liikenneverkon kehittäminen niin Euroopan Unionin ydinalueille kuin Pietarinkin suuntaan edellyttää yhteistyötä ja liittoutumista lähialueiden kanssa. Rajat ylittävän yhteistyön edistämisen tulisi siksi selkeästi näkyä strategisissa valinnoissa mahdollisesti useammankin strategisen tavoitteen osalta.

Yhdyskuntarakennetta koskevassa strategisessa tavoitteessa tuodaan esiin toimivuus, tehokkuus ja energian käytön ja liikkumistarpeen vähentäminen. Tavoitetta olisi tarkoituksenmukaista konkretisoida joko luonnoksessa mainittuja strategisia valintoja täydentäen tai omana uutena strategisena valintanaan siten, että korostetaan vahvemmin seuturakenteen kehittämistä ekotehokkaaseen suuntaan: rakenteen tasapainottamista ja tiivistämistä sekä investointi- ja käyttökustannussäästöjä.

Yhdyskuntarakennetta koskevien strategisten valintojen selitysteksteissä todetaan, että Kehäradan lisäksi on päätetty rakentaa Länsimetro. Perustelutekstien ei tulisi pitäytyä vain tehdyissä päätöksissä. Helsingin liitosalueen toteuttaminen ja pääkaupunkiseudun taajamarakenteen laajeneminen itään edellyttää seudullisen raideliikennejärjestelmän laajentamista myös itään, mikä on kirjattu myös valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Tämän vuoksi kyseisiin strategisten valintojen selitysteksteihin tulee lisätä maininta metron jatkamisesta lännen lisäksi myös itään.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kirjattu velvoite alueidenkäytön suunnittelussa osoittaa sijaintipaikka Malmin lentoasemaa korvaavalle Helsingin seudun lentokentälle. Malmin lentoasema-alueella koskevalla ratkaisulla on yksittäistä hanketta laajempi strateginen merkitys, minkä vuoksi myös tästä on syytä mainita erikseen maakuntasuunnitelman yhdyskuntarakennetta koskevien strategisten valintojen selitysteksteissä.

Maakuntasuunnitelma muodostaa maakunnan suunnittelujärjestelmässä strategisimman tason, joka osaltaan ohjaa sekä alueiden käytön suunnittelua että aluekehittämistä. Maakuntasuunnitelma 2033 luonnoksessa kytkentä alueiden käytön suunnitteluun on kuitenkin varsin ohut eikä asiakirja esitetystä muodosta nosta keskusteluun esimerkiksi alkavan maakuntakaavakierroksen aihepiirejä. Tulevilla suunnittelukierroksilla olisi perusteltua kiinnittää asiaan huomiota ja kehittää maakuntasuunnitelmaan sisältyen osiota, jossa tarkasteltaisiin olemassa olevien maakuntakaavojen ajantasaisuutta ja kehittämistarpeita sekä pohdittaisiin tapaa projisoida maakuntasuunnitelman strategisia linjauksia maankäyttöön ja liikennejärjestelmään. Yleisesti ottaen maakuntasuunnitelmassa voisi muutenkin tulevilla suunnittelukierroksilla haa-

OV/RV/mlau

11.6.2009

rukoida uskaliaammin mahdollisia kehityslinjoja ja analysoida laajalti niiden seurausvaikutuksia maakunnan kehitykseen.

Lisätiedot:

Veltheim Olavi, yleiskaava-arkkitehti, puhelin 310 37408

KAUPUNKISUUNNITTELULAUTAKUNTA

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

/Risto Rautava
puheenjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Riitta Venesmaa
pöytäkirjanpitäjä

LIITE

Khn asiakirjat 2009-1131/522, 18.5.2009